

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۵/۲۲

جليل غنی هروی

خدانگهدار جهانی شدن، عصر ملی گرایی و تلاش برای خودکفایی بیشتر

مجله معروف و معتبر اقتصادی (Economist) مقاله تحقیقی با این عنوان در شماره اخیر خود نشر نموده که تاثیر ویروس همه گیر کرونا یا (covid19) را بر اقتصاد جهان و تمایل دانشمندان اقتصاد و رهبران کشور های مختلف جهان را به طرح و تدوین پالیسی های برای خود کفایی های اقتصادی و عدم اتکا به اقتصاد قدرت های بزرگ جهان و تلاش برای نجات اقتصاد های ملی از انحصار این قدرت ها و داشته است که زیر عنوان (globalization) جهانی شدن اقتصاد بر جریان اقتصادی جهان تاثیر و آنرا رهبری می نمود. این روش اقتصادی باعث اتکای بیشتر کشور های کوچک بر قدرتهای بزرگ از یک جانب و سر مایه گذاری های قدرتهای بزرگ اقتصادی بر کشور های که توان اقتصادی کافی برای بهره برداری از منابع طبیعی شان بدون کمک اقتصاد های بزرگ نداشتند از جانب دیگر، بدون شک کمک بزرگی در انکشاف اقتصادی چنین کشور ها نموده است ولی در عین زمان سرمایه گذاران بزرگ بیشترین سود را از منابع طبیعی این کشور ها و یا شرکتهای سهامی در کشور های کوچکتر برده اند. از جانب دیگر مزد کمتر کشور های کمتر انکشاف یافته به خصوص کشور های که با تکنالوژی جدید آشنائی داشته و یا هم کارگر مسلکی دارند، باعث آن گردید که چنین کمپنی های بزرگ بیشتر تولیدات شانرا به خارج انتقال دهند و سود بیشتری بدست آورند ولی کیفیت تولیدات پائین آمده و در نتیجه مرغوبیت تولیدات شان را از دست داده اند.

کشور های کوچکتر و کمتر انکشاف یافته نه تنها که تحت تاثیر خواسته ها و اهداف قدرتهای بزرگ اقتصادی در زمینه رشد اقتصادی خود قرار دارند، بلکه نفوذ اقتصادی این قدرتهای بزرگ بر روند سیاسی و اجتماعی و فرهنگی این کشورها تاثیر انداخته و به نحوی همه شئون ملی این کشورها را تحت تاثیر گرفته است. قبل از شیوع ویروس همه گیر کرونا نیز تمایلاتی برای بیرون رفت از چنین شرایطی در برخی از کشور های جهان به وجود آمده بود. قیوداتی که در واردات و صادرات پس از شیوع این ویروس به صورت عموم بین کشورها و به خصوص در سه چهار ماه اخیر وضع گردید، رهبران اکثریت کشور ها را بر آن داشت تا بر پالیسی های ملی و به نحوی کاهش اتکا به سایر قدرت ها در حد توان، و افزایش تولیدات و اتکا به منابع و تولیدات ملی، تمرکز نمایند.

ضمناً شفایی این مقاله ایکنومیست را ترجمه و در روزنامه هشت صبح نشر نموده است. قبل از پاندمی شدن کرونا، جهانی شدن با چالش هایی (مشکلاتی) دچار بود. سیستم تجارتي آزاد که دهه ها روی اقتصاد جهانی حاکم بود، توسط بحران مالی و جنگ تجاری بین امریکا و چین تخریب شده بود. حالا با پدیدار شدن کرونا که از منظر اقتصادی خود را در قالب بسته شدن کارو بار و فعالیت های اقتصادی تبارز داده، فعالیت های تجاری جداً مختل شده است. تعداد مسافران در میدان هوایی هیتروی لندن، ۹۷ درصد در مقایسه با عین زمان در سال گذشته کاهش یافته است. صادرات موتر ها در مکسیکو ۹۰ درصد در ماه اپریل سال جاری کاهش یافته و ۲۱ درصد حمل و نقل دریایی در ماه می لغو شده است. با از سرگیری فعالیت های اقتصادی، فعالیت ها باز گشته، ولی نمی توان انتظار داشت که با خیال راحت گشت و گذار کرده و تجارت آزاد از سر گرفته شود. کرونا تجارت و مهاجرت را سیاسی ساخته و تمایل به خود کفایی در سطح کشورها را افزایش داده است. این گرایش داخلی (خود بسنده گی) روند بهبودی در بازیابی اقتصاد را تضعیف و آسیب پذیر کرده و بی ثباتی جیوپولیتیک را افزایش داده است.

جهان چندین دور یک پارچگی در زمینه اقتصادی را تجربه کرده، ولی سیستم تجارتي که در سال ۱۹۹۰ به میان آمد، بیش از پیش مسیر رشد و بالنده گی را پیموده است. چین به کارگاه جهانی تبدیل شده و دروازه هایش را به روی مردم، کالا، سرمایه و تبادل اطلاعات باز کرد. بعد از فروپاشی نهاد مالی لیمون برادرز در سال

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له الیرلو مخکې په خیر و لولئ

۲۰۰۸، اکثر بانک‌ها و بعضی از شرکت‌های چندین ملیتی از کشور میزبان به کشور مبدأ برگشتند و تجارت و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی به نسبت تولید ناخالص داخلی کاهش یافت، روندی که مجله اکونومیست به آن بطنی شدن (globalization) عنوان می‌کند. بعد از آن جنگ تجاری دونالد ترامپ پدیدار شد که نگرانی‌ها در مورد مشاغل کارگرانی که با دست‌کار می‌کنند (blue-color jobs) و نظام خودکامه سرمایه‌داری توأم با ملی‌گرایی مفرط در چین را افزایش داد. در شرایط فعلی، زمانی که کرونا از ووهان چین در سال گذشته آغاز یافت، نرخ تعرفه گمرکی وضع شده آمریکا روی اقلام وارداتی به بالاترین نرخ از سال ۱۹۹۳ افزایش یافت و دولت‌های چین و آمریکا هر دو روند جداسازی صنعت تکنولوژی‌شان را آغاز کردند.

از ماه جنوری سال روان، موج اخلاص‌گر و ویروس کرونا از آسیا به سوی کشورهای غربی گسترش یافت. بسته شدن کارخانه‌ها، فروشگاه‌ها و دفاتر منجر به کاهش تقاضا شده و مانع رسیدگی عرضه‌کننده‌گان به مشتریان‌شان شد. تخریب ناشی از کرونا فراگیر و جهانی نیست. سیستم تامین غذایی هنوز مسیرش را پیموده، کمپنی اپل پافشاری بر تولید موبایل آیفون داشته و صادرات چین ادامه داشته و صدور کالاهای طبی آن کشور شناور می‌باشد. اما تاثیرات عمومی کرونا جدی و اثرگذار بوده است. تجارت جهانی کالا ۱۰ الی ۳۰ درصد در سال جاری کاهش یافته است. در ده روز اول ماه می سال جاری، صادرات از کوریای جنوبی که مرکز قدرتمند صادراتی است، ۴۶ درصد در مقایسه با سال گذشته کاهش یافته که احتمالاً بدترین کاهش از سال ۱۹۶۷ است.

انارشی در حاکمیت جهانی آشکار شده است. فرانسه و بریتانیا در زمینه قواعد قرنطین کردن در تقابل هم بوده و چین استرالیا را به خاطر درخواست تحقیق روی ریشه‌یابی مرض کرونا با استفاده از محصول گمرکی تهدید کرده است. قصر سفید در پیچ و تاب جنگ تجاری با چین قرار دارد. برخلاف بعضی همکاری‌ها در جریان پاندمی کرونا مانند قرضه دادن بانک مرکزی آمریکا به سایر بانک‌های مرکزی، دولت آمریکا از ایفا کردن نقش رهبری‌کننده در سطح جهانی بی‌میل بوده و آشوب و چنددسته‌گی از اعتبار این کشور کاسته است. رفتار پنهان کارانه و قلدرانه چین نشان می‌دهد که این کشور نه آماده‌گی پر کردن جای آمریکا را دارد و نه برای ایفای چنین نقشی مناسب است. در سراسر جهان، دیدگاه عمومی نسبت به جهانی شدن تغییر جهت داده است. انسان‌ها از صحت‌یابی‌شان که وابسته به تجهیزات وارداتی طبی بوده، از فعالیت کارگران مهاجر در بخش طبابت و وضعیت محصولات زراعتی یا امنیت غذایی، نگران‌اند.

این فقط یک شروع است. گر چند جریان اطلاعات در خارج از چین آزاد بوده، ولی جریان نیروی انسانی، کالا و سرمایه آزاد نیست. جریان منابع انسانی را در نظر بگیرید. اداره رییس‌جمهور ترامپ، محدودیت بیشتر بر مهاجرت به آمریکا پیشنهاد کرده است. استدلال بر این است که با این کار زمینه‌کاری شهروندان آمریکایی افزایش یابد. احتمالاً، کشورهای دیگر نیز از آمریکا پیروی کنند. مسافرت‌ها محدود شده که به طبع آن زمینه یافتن کار کاهش می‌یابد. ۹۰ درصد از مردم در کشورهایی زندگی می‌کنند که مرزهای‌شان بسته‌اند. بسیاری از کشورهای مرزهای‌شان را صرفاً به روی کشورهای که دارای پروتوکول صحتی مشابه‌اند، باز خواهند کرد؛ مانند استرالیا، نیوزیلند و شاید تایوان و سنگاپور. صنعت هوایی‌شان می‌دهد که مختل شدن مسافرت‌ها دوام می‌یابد. ایربیس یک سوم تولید طیاره‌ها را کاهش داده و خطوط هوایی امارات که سمبول جهانی شدن است، انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۲ نتواند فعالیت‌های قبلی‌اش بازیابی کند.

در صورتی که کشورهای برخوردار یکسان با شرکت‌ها و کالاها بدون در نظر داشت این که آن‌ها از کجا آمده‌اند، نداشته باشند، تجارت در وضعیت وخیم‌تر قرار خواهد گرفت. دولت‌ها و بانک‌های مرکزی با استفاده از بسته‌های محرک اقتصادی، مالی‌دهنده‌گان و شرکت‌ها را تحت حمایت خویش قرار داده و به صورت گسترده و مداوم آن‌ها را انگیزه‌کاری داده و زیر عنوان تاب‌آوری و سرعت رشد بیشتر آن‌ها را ترغیب می‌کنند تا زنجیره‌های عرضه را از سایر کشورها به داخل کشور انتقال دهند.

به تاریخ ۱۲ می سال جاری، نارندرا مودی، صدر اعظم هندوستان، خطاب به مردم هند بیان کرد که عصر جدیدی برای خودکفایی اقتصادی شروع شده است. بسته‌های محرک مالی جاپان برای مقابله با کرونا شامل سبب‌سپاری برای شرکت‌هایی است که فعالیت‌های‌شان را به داخل جاپان انتقال دهند. نماینده‌گان اتحادیه اروپا صحبت از «استقلال استراتژیک» به عمل آورده و در صدد فراهم کردن وجوه مالی‌اند تا سهام شرکت‌ها را خریداری کنند. آمریکا با شرکت اینتل در گفت‌وگو است تا زیر ساخت‌های فعالیت آینده‌اش را در داخل آمریکا تاسیس کند. تجارت الکترونیک در حال گسترش بوده، ولی مقیاس فعالیت آن‌ها محدود است. فروشات خارجی آمازون، اپل، فیس‌بوک و مایکروسافت صرفاً ۱،۳ درصد از مجموع صادرات جهانی است.

جریان سرمایه‌نیز به خاطر کاهش سرمایه‌گذاری بلندمدت در وضعیت خوبی قرار ندارد. سرمایه‌گذاری چینایی‌ها در آمریکا در ربع اول سال جاری به ۴۰۰ میلیون دلار کاهش یافته که ۶۰ درصد کمتر از سرمایه‌گذاری دو سال گذشته است. شرکت‌های چندین ملیتی شاید یک سوم سرمایه‌گذاری بیرون مرزی‌شان را در سال جاری کاهش دهند. آمریکا از صندوق بازنشسته‌گی فدرال درخواست کرده تا سهام چینایی‌ها در

امریکا را خریداری کنند. در سال جاری تا حالا، کشورهایی که از ۵۹ درصد تولید ناخالص جهان نماینده گی می کنند، قوانین شان را در زمینه سرمایه گذاری خارجی سختتر کرده اند. از آن جایی که دولت ها در تلاش اند تا بدهی های جدید شان را با استفاده از وضع مالیات بالای شرکت ها و سرمایه گذاران کاهش دهند، بعضی از کشورها تلاش می کنند تا مانع خروج سرمایه، بیرون از مرزهای شان شوند.

به تنهایی بیرون بودن

نباید فریب خورد که سیستم تجارتي با یک شبکه بی ثبات و کنترل ملی، بیشتر انسانی و امن خواهد بود. کشورهای فقیر با مشکلات بیشتر در مسیر بالنده گی شان دچار شده و کشورهای ثروتمند زنده گی پرهزینه ای داشته و از آزادی کمتر برخوردار خواهند بود. راه انعطاف پذیری/ مقاوم سازی زنجیره های عرضه این نیست که آن ها را ملی و داخلی ساخته که در آن صورت ریسکها (خطرات) متمرکز شده و بازده مقياس فعالیت ها کاهش می یابد، مگر این که آن ها را متنوع ساخت. علاوه بر آن، یک جهان تقسیم شده، چالش های جهانی را به سختی حل می تواند که از جمله چالش های جهانی (مشکلات) امروزی یافتن واکسین برای کرونا و بازیابی فعالیت های اقتصادی بعد کرونا می باشند.

غم انگیز این است که این منطق برای مدت نه چندان بلند جذاب بوده، ولی به منطق سیستم تجارت آزاد ضربه زده و استدلال قوی برای حمایت از تجارت آزاد را به دست فراموشی سپرده است. دست خداحافظی به سوی عالیترین عصر جهانی شدن تکان داده و برای چیزی که جانشین جهانی شدن شود، نگران باشیم.

پایان

با تشکر از روزنامه هشت صبح